

ТОЛСТОНОСОВ Дмитрій

Юрійович,

доцент кафедри бойового та
логістичного забезпечення

Київського інституту Національної
гвардії України

ПУШКАРЬОВ Артем Сергійович,

слухач магістратури Київського
інституту Національної гвардії
України

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ТА МЕДИЧНЕ ОСНАЩЕННЯ АПТЕЧКИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ: ДОСВІД ВІЙНИ З РОСІЄЮ

Повномасштабна агресія росії проти нашої держави гостро поставило питання щодо забезпечення та правильного формування індивідуальної та колективної аптечки військовослужбовців та підрозділів. Вміння правильно сформувати індивідуальну аптечку у більшості випадків може врятувати життя військовослужбовця під час ведення бойових дій, а також в інших ситуаціях.

Ситуація війни обумовило необхідність набуття навичок самодопомоги та надання першої медичної допомоги іншим військовослужбовцям під час ведення бойових дій.

Індивідуальна аптечка військова (ІНАП) – обов’язковий аксесуар сучасного військовослужбовця України. До складу входять медичні засоби, які дозволяють надати невідкладну допомогу навіть у випадку важкого поранення. [1]

Сучасні військові України застосовують кілька різновидів аптечок. Найпоширеніші три види: військова аптечка ІНАП за наказом ЗСУ, аптечка тактична ІНАП за наказом МВС, індивідуальна аптечка ІФАК Individual Kit.

Перейдемо до розгляду індивідуальної аптечки ІФАК, як більш універсальної аптечки із досвіду багатьох військових України.

ІФАК - аббревіатура від *Individual First Aid Kit*, що тлумачиться з англійської як “Індивідуальна Аптечка Першої Допомоги”. Вперше такі комплекти було розроблено для армії США. А там, на відміну від деяких недороблених “імперій”, життя бійців бережуть. Що ж входить у склад тактичних аптечок і для чого призначені наявні в ній медичні засоби?

Почнемо з того, що вміст тактичної аптечки цілком підпорядковується протоколу ТССС (“*Tactical Combat Casualty Care*” або “*Догляд за пораненими у тактичному бою*”). Це список найважливіших дій, розставлених у правильній послідовності застосування при пораненнях на полі битви. [2]

По протоколу ТССС тактична медицина поділена на *три рівня* допомоги:

Допомога при евакуації. Порівняно спокійний та “лайтовий” режим. Тут може бути задіяний кваліфікований медичний персонал, кулі над головою сильно не свистять. Медичного обладнання зазвичай вистачає.

Тактична медична допомога. Стає гарячіше. Поранений і медик знаходяться в більш-менш безпечній зоні, але стріляє та вибухає десь поруч. Кількість медичного обладнання обмежена.

Допомога під вогнем. Повний хардкор. Головне завдання підрозділу - не допустити збільшення кількості постраждалих. Іноді для новобранців стає справжнім шоком, що при пораненні в такій ситуації, воїн у першу чергу повинен розраховувати виключно на свої сили. Ну, або сили того, хто вже знаходиться поряд. Це у комп'ютерних іграх та фільмах персонажеві достатньо крикнути "Медик!" - і він тут як тут. Насправді у сучасній битві допомога може вчасно не дістатися до потерпілого. Ось тут і починає грати напрочуд вагому роль індивідуальна тактична аптечка-рятівниця.

За приписами ТССС, наповнення аптечки ІФАК повинно забезпечити виконання чіткого алгоритму дій, спрямованих на підтримку життєво-важливих функцій організму. В першу чергу це кровообіг та дихання. Такий алгоритм для зручності запам'ятовування прописаний у аббревіатурі *M.A.R.C.H.*, де кожна літера описує певні заходи порятунку пораненого. Розглянемо кожен пункт.

M (Massive bleeding): Масивна кровотеча

Важка статистика: більшість поранених на полі бою гине саме від кровотечі. Тому цю загрозу слід нейтралізувати першочергово. До засобів кровоспину у тактичній аптечці відносяться:

1) *Бойовий турнікет* - турнікети використовують для зупинки критичної (масивної) кровотечі при ураженні кінцівок. Для припинення серйозних кровотеч від ушкоджень кінцівок використовують турнікети. Їх потрібно мати достатньо - мінімум один у аптечці, а ще один можна тримати при собі готовим до використання у кишені чи на обвісі. Чим більше турнікетів, тим краще.

2) *"Ізраїльський бандаж"* . Це називається сучасним перев'язувальним засобом для контролю сильних кровотеч, який забезпечує постійний тиск на рану завдяки вбудованому аплікатору. Ізраїльський бандаж виглядає як стерильна компресійна пов'язка зі спеціальною "подушкою" на одному з кінців, яку розміщують над раною. Потім пов'язку протягують через аплікатор для створення тиску та закріплюють у протилежному напрямку за допомогою застібки на кінці. Це дозволяє надійно фіксувати пов'язку без необхідності використання додаткових засобів, таких як шпильки.

3) *Гемостатична марля.* Цей сучасний засіб досить ефективний для тампонування ран. Він не призначений для зупинення кровотечі з великих артерій або для лікування обширних за площею пошкоджень. Однак він ідеально підходить для одиночних проникаючих ран, де може забезпечити ефективну допомогу.

4) *Маркер.* Після використання медичного засобу у бою важливо зафіксувати точний час застосування. Наприклад, на турнікеті є спеціальна біла зона для позначок чи безпосередньо на обличчі потерпілого.

A (Airway Management): Дихальні шляхи

Якщо постраждалий втратив свідомість, але продовжує дихати, надзвичайно важливо забезпечити вільний доступ повітря, утримуючи його дихальні шляхи вільними від можливого западання язика, затягнення слини або згустків крові.

5) *Назофарингеальний повітровід*. Цей предмет схожий на гнучку трубку, яка зроблена з латексу та використовується для введення в носовий прохід. Один кінець трубки має зріз, щоб його було легше ввести у ніс. Інший кінець має широке і плоске кільце, яке служить для утримання трубки на місці та запобігання її просуванню глибше в дихальні шляхи.

R (Respiration): Дихання

б) *Оклюзійна пов'язка*. Є невід'ємною частиною першої допомоги у випадках глибоких порізів, рваних або вогнепальних поранень спини, живота, шиї, пахви та інших зон тіла. Оклюзійні пов'язки бувають двох типів: *невентильовані та вентильовані*. Вентильована пов'язка має особливий клапан, який дозволяє "дихати" рані. Ці пов'язки застосовуються у випадках проникаючих поранень грудної клітини, особливо коли пошкоджені легені.

7) *Декомпресуюча голка*. При пораненнях грудної клітини важливо бути готовими до можливого виникнення напруженого пневмотораксу, особливо якщо спостерігається рана та збільшене утруднення дихання. У такій ситуації може знадобитися декомпресія грудної клітини за допомогою спеціальної голки. Треба зауважити, що *декомпресуючу голку можуть використовувати виключно особи, які пройшли спец. курси по тактичній медицині, в іншому випадку, пораненому можна лише нашкодити*.

C (Circulation): Циркуляція

На цьому етапі першої допомоги пораненому вимірюють пульс на сонній артерії та перевіряють наявність менших травм. Переконаються, що турнікет правильно накладено, а в разі потреби застосовують ще один. Також оцінюють можливість наявності переломів. При необхідності, важливим може бути зупинення менших кровотеч за допомогою таких компонентів, як: **бинт, спресована марля, стерильні марлеві тампони**.

H (Head injury/Нуротермія/Нуроволемія): Травма голови/Гіпотермія

Тепловтрата або перегрівання можуть бути небезпечними для постраждалих. Щоб уникнути цього, рекомендується використовувати спеціальну *термоковдру*. Це тонка плівка, покрита металізованим відбиваючим шаром, який зазвичай виготовляється шляхом нанесення алюмінію. *Термоковдра* дуже тонка і може бути легко згорнута у компактний вигляд.

Інші корисні медичинські засоби.

Звичайно, на цьому перелік компонентів індивідуальної аптечки не вичерпується і можуть буди наступні компоненти, які є не менш важливі: **Атравматичні ножиці, еластичний бинт, нітрилові рукавички, гнучка шина, трикутна хустка, протиопікова гідрогелева пов'язка та протиопіковий гель, гіпоалергенний пластир на нетканій основі, бактерицидний пластир, знеболювальні ненаркотичні, таблетки для знезараження води, антибіотики**.

Медичний підсумок. Є важливою частиною індивідуальної військової аптечки. По-перше, важливо, щоб аптечка була виготовлена з міцних та водонепроникних матеріалів. По-друге, вона повинна мати добре продуману конструкцію, включати різні відділи та засоби фіксації. По-третє, вона повинна легко розгортатися для швидкого доступу до змісту. Система кріплення Molle дозволяє розмістити аптечку на спорядженні та додавати до неї додаткові модулі за потреби. Кріплення на велкро дозволяє швидко “відірвати” аптечку і почати роботу з її вмістом у лічені секунди.

Медичні підсумки можуть відрізнятися за розмірами. Це можуть бути невеликі компактні моделі на 10-15 предметів або навіть цілі медичні рюкзаки.

За вісім років війни таз урахуванням більше двох років після початку повномасштабної війни росії проти України, маємо немалий багаж практичного досвіду використання в різних умовах медичної аптечки.

У підсумку, можемо дати декілька важливих порад, які базуються на досвіді бойових медиків та військових в зоні бойових дій за вище вказаний період: *не додавайте до аптечки предмети, якими ви не користуєтесь або не вмієте користуватись. Складіть аптечку самостійно, перекладіть всі предмети в ній власноручно та запам'ятайте, де знаходиться кожен предмет. Найважливіші речі мають бути розміщені в найбільш доступних місцях.*

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Що має бути в індивідуальній аптечці військового? URL: <https://ukrarmor.com.ua/news/shho-maye-buti-v-individualnii-aptecci-viiskovogo> (дата звернення 06.05.2024).

2. Тактична аптечка IFAK. Місія – врятувати життя на фронті. URL: <https://partizanstore.ua/blogs/info/ifak> (дата звернення 06.05.2024).

3. Fkujhbnv MARCH. URL: <https://tacmedicine.in.ua/ru/post/algorithm-march> (дата звернення 08.05.2024).

4. Алгоритм MARCH в концепції TCCC. URL: <https://ictm.org.ua/algorithm-march-v-konczepcziji-tccc/> (дата звернення 08.05.2024).